

ФАНТАСТИЧНА СВЕТЛИНА

АО

**TERRY PRATCHETT
THE LIGHT FANTASTIC**

©Terry Pratchett 1986

First published by Colin Smythe Ltd, Great Britain

cover illustration copyright © Josh Kirby

DISCWORLD® is a trade mark registered by Terry Pratchett

All rights reserved.

Тази творба е художествено произведение. Описаните имена, персонажи, места и случки са продукт на въображението на автора. Всички изказвания, случки, описания, информация и материали от всякакъв друг вид, съдържащи се в произведението, са само и единствено с цел забавление и не трябва да се разчита на тяхната точност, нито да бъдат правени опити да бъдат възпроизведени, тъй като това може да доведе до наранявания. Всички права запазени. Никаква част от тази книга не може да бъде ползвана или възпроизвеждана без изричното знание и писменото позволение на издателя.

ФАНТАСТИЧНА СВЕТЛИНА

© Архонт – О, 2023

Всички права запазени.

Автор: © Тери Пратчет

Илюстрации: © Джош Кирби

Превод: © Мариана Захаријева

Редактор: Владимир Зарков

Коректор: Венелин Пројков, Лора Бранева

Предпечат: Студиото на А

Издател: Архонт – О

Английска, второ издание

ISBN 978-954-422-149-2

ТЕРИ ПРАГЧЕТ

**ФАНТАСТИЧНА
СВЕТЛИНА**

София, 2023

Слънцето изгряваше бавно, сякаш се чудеше дали си заслужава труда.

Започваше още един ден на Диска, но много постепенно и ето защо.

Когато светлината се натъква на силно магическо поле, тя губи всякакво чувство за неотложност. Моментално намалява скорост. А в света на Диска магията беше смущаващо силна, което означаваше, че меката жълта светлина на зората се стичаше по спящия пейзаж като милувка на нежен любовник или, както някои биха казали, като петмез. Спираше, за да изпълни долини. Натрупваше се пред планински вериги. Когато стигаше Кори Селести, високата десет мили кула от сив камък и зелен лед, която бележеше пъпа на Диска и беше домът на неговите богове, тя започваше да се трупа на купища, докато най-накрая се разбиваше на големи лениви и тихи като кадифе цунамита върху тъмния пейзаж отвъд.

Такава гледка не можеше да се види в никой друг свят.

Разбира се, никой от другите светове не се носеше из звездния безкрай върху гърбовете на четири великански слона, които от своя страна бяха стъпили върху черупката на великанска костенурка. Неговото име (или Нейното, съгласно друго едно философско течение) беше Великата А'Туин, той – или, както би могло да бъде, тя – няма да има централна роля в

този разказ, но жизненоважно за проумяване на Диска е, че той – или тя – е там, отдолу, под мините и морската тиня, и фалшивите вкамелности, поставени там от Създател, който си нямал по-добра работа от това да разстройва археолозите и да им внушава глупави идеи. Великата А'Туин, звездната костенурка, с коруба, заледена от зелен метан, надупчена от метеорни кратери и изтъркана от астероиден прах. Великата А'Туин с очи като древни морета и мозък с размери на континент, през който мислите се движат като блестящи ледници. Великата А'Туин с големите бавни печални лапи и излъсканата от звездите черупка, която се бъхти през галактическата нощ под тежестта на Диска. Голям като света. Стар като Времето. Търпелив като тухла. Всъщност философите грешат. Великата А'Туин фактически си прекарва чудесно.

Великата А'Туин е единственото създание в цялата вселена, което знае къде точно отива. Разбира се, философите от години спорят накъде може да е тръгнала Великата А'Туин и често изтъкват с тревога, че може би никога няма да узнаят.

Ще узнаят след около два месеца. И тогава *наистина* ще се разтревожат...

Още нещо, което отдавна тревожи философите с по-развито въображение на Диска, е въпросът за пола на Великата А'Туин и доста много време и усилия са изразходвани в опити да се установи какъв е той веднъж завинаги.

Между другото, докато огромното тъмно тяло се носи като безкрайна четка за коса от черупка на костенурка, появяват се резултатите от последния им опит.

Клатушкайки се съвсем неконтролируемо, се вижда бронзовата обвивка на „Мощния пътешественик“, нещо като неолитен космически кораб, построен и тласнат отвъд ръба от жреците-астрономи от Крул, който удобно е разположен на самия край на света и доказва, каквото и да говорят хората, че наистина *съществува* такова нещо като безмоторен старт.

В кораба се намира Двувцветко, първият турист на Диска. Напоследък бе прекарал няколко месеца да го изучава, но сега бързо го напускаше по твърде сложни причини, които обаче бяха свързани с опит да избяга от Крул.

Този опит беше хиляда процента успешен. Но, макар по всичко да личи, че е може би и *последният* турист на Диска, той се наслаждава на гледката.

На около две мили над него се носи Ринсуинд, магьосникът, облечен в нещо, което на Диска минава за скафандър.

Представете си го като тежководолазен костюм, измислен от хора, които никога не са виждали море. Преди шест месеца той беше един съвсем обикновен неуспял магьосник. После се запозна с Двувцветко, който го нае срещу нечувано възнаграждение за свой екскурзовод и оттогава почти непрекъснато стрелят по него, тероризират го, преследват го, виси от високо

без надежда за спасение или, както в сегашния случай, пада от високо.

Той не съзерцава гледката, тъй като досегашният му живот непрекъснато преминава като на филмова лента пред очите му и пречи. Опитва се да запомни защо винаги, когато си обличаш скафандъра, от жизнено важно значение е да не забравиш шлема. Тук може да се каже още много, за да се изясни защо тези двамата изпадат от света и защо Багажът на Двухцветко, видян за последен път, когато отчаяно се опитвал да го следва на стотици малки крачета, не е обикновен куфар, но такива въпроси отнемат време и повече усилия, отколкото си заслужава. Веднъж например на някакъв купон попитали прочутия философ Ли Тин Уайлд „Защо сте тук?“ и отговорът му отнел три години.

Това, което е много по-важно, е едно събитие, протичащо високо горе, много над А'Туйн, слоновете и скоропостижно издъхващия магьосник. Самата времева и пространствена тъкан всеки момент ще бъде напъхана в истисквачката за дрехи.

Въздухът беше мазен от характерното усещане за магия и парлив от дима на свещи, направени от черен восък, чийто точен произход един мъдър човек не би се интересувал да узнае.

Имаше нещо много странно в тази стая, дълбоко в мазите на Невидимия университет,

най-реномирания колеж по магия на Диска. Първо на първо, като че ли съществуваха твърде много измерения, не съвсем видими, трепкащи извън, но досами зрителното поле.

Стените бяха покрити с окултни символи, а по-голямата част от пода се заемаше от Осмократния Печат на Статуквото, за който в магическите кръгове единодушно се приемаше, че има цялата възпираща сила на добре насочено парче тухла. Единствената мебел беше аналой от тъмно дърво, изрязан във формата на птица – е, честно казано, във формата на пернато същество, което е най-добре да не се разглежда много подробно – а върху аналоя, привързана към него с тежка верига, цялата в катинари, лежеше книга.

Голяма, но не особено внушителна книга. Други книги в библиотеките на Университета имаха корици, инкрустирани с редки скъпоценни камъни и очарователно дърво, или пък подвързани с драконова кожа. Тази беше само от една доста дрипава кожа. Приличаше на онези книги, които в библиотечните каталози се описват като „леко оръфани“, макар че би било по-честно да се признае, че изглеждаше като да е била одрана, изкормена, а може би и сдъвкана. Металните закопчалки я държаха затворена. Те не бяха украсени, а само много тежки – като веригата, която не толкова прикрепяше книгата към аналоя, колкото я задържаеше там.

Като да бяха изработени от някой, който е имал предвид съвсем определена цел и който

през по-голямата част от живота си е правил тренировъчни хамути за слонове.

Въздухът се сгъсти и завихри. Страниците на книгата започнаха да се гънат съвсем ужасно и някак предумишлено, а измежду им се разля синя светлина. Тишината на стаята се струпа навътре като юмрук, който бавно се свива.

Половин дузина магьосници по нощни ризи се редуваха да надничат през малката решетка на вратата. Нито един магьосник не може да спи, когато се случи такова нещо – натрупването на сурова магия се надигаше из вселената като прилив.

– Така – каза някакъв глас. – Какво става тук? И защо аз не съм повикан?

Галдър Уедъруакс, Върховен Велик заклинател на Ордена на Сребърната звезда, Имперски Повелител на Свещения жезъл, Ипсисимус на осмо ниво и 304-ти канцлер на Невидимия университет не беше просто една внушителна гледка, даже в червената си нощна риза с ръчно избродирани мистически руни, даже с дългата си шапка с пискюли на главата, даже и със смешното си свещниче в ръка. Почти беше успял да изглежда добре даже и с пухкавите си пантофки с помпони.

Шест уплашени лица се обърнаха към него.

– Ъ, ъ, вие *бяхте* повикан, повелителю – каза един от подмагьосниците. – Затова сте тук – добави услужливо.

– Искам да кажа, защо, не съм бил повикан *преди*? – озъби се Галдър, проправяйки си път към решетката.

– Ъ, ъ, преди кого, повелителю? – каза магьосникът.

Галдър го изгледа свирепо и хвърли бърз поглед през решетката.

Въздухът в стаята сега блестеше от малки искри, получаващи се при изгарянето на прашинките в потока от сурова магия. Печатът на Статуквото започваше да се покрива с мехури и да се подгъва по краищата.

Въпросната книга се наричаше Октаво и съвсем очевидно е, че не беше обикновена книга.

Има, разбира се, много прочути магически книги. Някои може да споменат „Некротеликомникон“, със страници от древна гущерова кожа; други биха посочили „Да излезеш Около Единадесет и Нещо“, написана от мистериозна и мързелива Ламическа секта; някои биха могли да си спомнят, че „Магическият трактат по блъскане на коли“ уж съдържа единствената оригинална шега във вселената. Но те всички са брошурки в сравнение с Октаво, която предполага се, Създателят на Вселената забравил – с характерната си разсеяност – малко след като завършил най-великата си творба.

Осемте магии, затворени в страниците ѝ, водеха таен и сложен самостоятелен живот и всепризнато беше, че...

Както се взираше в разбунената стая, Галдър сбърчи чело. Разбира се, там бяха останали само седем магии. Някакъв млад идиот, студент по магьосничество, един ден крадешком

беше надникнал в книгата и една от магиите избягала и се настанила в мозъка му. Никой не беше успял да разбере напълно как стана това. Как му беше името? Унисуонд?

Октаринови и пурпурни искри проблясваха по кориците на книгата. Тънкото вълмо дим се заизвива над аналоя и тежките метални заключалки, които държаха книгата затворена, видимо започнаха да се обтягат.

– Защо магиите са толкова неспокойни? – попита един от по-младите магьосници.

Галдър вдигна рамене. Не можеше да го покаже, разбира се, но започваше наистина да се безпокои. Като опитен магьосник от осмо ниво, той виждаше полувъображаемите форми, които се появяваха за момент във вибриращия въздух, като мамеха и подканваха. Почти така, както комари се появяват преди гръмотевична буря, действително тежки натрупвания на магия винаги привличат създания от хаотичните Занданни Измерения – зловещи Създания, целите в слюнка и с разместени органи, вечно търсещи пролука, през която биха могли да се промъкнат в света на хората*.

Това трябваше да се спре.

– Ще ми трябва доброволец – каза твърдо.

---

* Няма да ги описваме, тъй като даже и най-хубавите от тях приличат на потомство на октопод и велосипед. Добре известно е, че твари от непривлекателни вселени винаги търсят да влязат в тази, която за тях представлява психичния еквивалент на място, удобно откъм транспорт и близо до магазините.

Настъпи внезапна тишина. Единственият шум идеше иззад вратата. Беше зловещият тих звук на метал, който се къса при опън.

– Много добре тогава – каза. – В такъв случай ще ми трябват сребърни пинсети, около два литра котешка кръв, малък камшик и стол...

Казват, че обратното на шума е тишината. Това не е вярно. Тишината е само отсъствие на шум. Тишината би била ужасна гюрултия в сравнение с внезапната тиха имплозия на безшумие, която удари магьосниците с цялата сила на експлодиращо глухарково пухче.

Дебел стълб искряща светлина изскочи от книгата, удари тавана със струя пламък и изчезна. Галдър втренчено се взираше в дупката, без да обръща внимание на своята тлееща туктам брада. Посочи драматично.

– Към горните мазета! – извика и заскача нагоре по каменните стълби. С шляпаци чехли и издуващи се нощни ризи останалите магьосници го последваха, като падаха един връз друг в стремежа на всеки да бъде последен. Въпреки това всички пристигнаха навреме, за да видят как огненото кълбо с окултна мощ изчезва в тавана на горната стая.

– Ъ! – каза най-младият магьосник и посочи пода.

Стаята беше част от библиотеката, докато магията не я беше пронизала, насилствено реструктурирайки вероятности и частици на всичко по пътя си. И така, разумно беше да се предположи, че малките пурпурни тритончета

са били части от пода, а ананасовият крем може някога да е бил книга. А няколко от магьосниците по-късно се заклеха, че малкият печален орангутан, седнал сред всичко това, много приличал на главния библиотекар.

Галдър се втрени нагоре.

– Към кухнята! – прорева, като газеше из крема към следващото стълбище.

Никой никога не узна в какво бе превърната голямата чугунена готварска печка, тъй като тя бе съборила една от стените и бе успяла да избяга преди групичката рошави магьосници с безумни очи да нахълтат в стаята. Готвачът специалист по зеленчуци беше намерен много по-късно, скрит в казана за супи и ломотейки неясноти като: „Кокалчетата! Ужасните кокалчета!“. Последните тънки струйки магия, вече някак позабавени, изчезваха в тавана.

– Към Голямата Зала!

Стълбите тук бяха много по-широки и по-добре осветени. Задъхани и с аромат на ананас, по-яките магьосници бяха вече горе, когато огненото кълбо достигна средата на огромната проветрива стая, която представляваше главната зала на Университета. То висеше неподвижно; само от време на време нещо по повърхността му се издуваше и фъщеше.

Магьосниците пушат, както всички знаят. Това може би обяснява хора от ковчежни кашлици и зъбопилни хриптения, които избухваха зад Галдър, докато последният се опитваше да оцени положението и се чудеше дали не го е

прекалено страх, за да си потърси скривалище. Той сграбчи един изплашен студент.

– Намери ми гледатели, далекогледатели, гадатели и вътрегледатели! – излая. – Искам това да се проучи.

Нещо се оформяше вътре в огненото кълбо. Галдър засенчи очи и се взря в нещото, оформящо се пред него. Не можеше да има съмнение. Беше вселената.

Той беше съвсем сигурен в това, тъй като в кабинета си имаше неин модел, който по всеобщо признание бе далеч по-внушителен от действителността. Възможностите, предлагани от дребните перли и сребърния филигран, напълно биха объркали Създателя. Но мъничката вселена в огненото кълбо беше обезпокоително... ами-и, истинска. Единственото, което ѝ липсваше, беше цвят. Цялата беше от прозирна бяла мъгла.

Ето я Великата А'Туин, четирите слона и самия Диск. От този ъгъл Галдър не виждаше добре повърхността, но с хладна увереност знаеше, че ще бъде абсолютно точно моделирана. Макар че едва-едва вече различаваше миниатюрното копие на Кори Селести, на чийто абсолютен връх живееха свадливите и някак буржоазни богове на света в палат от мрамор, алабастръ и тристайни апартаменти с мокет, който те бяха нарекли Дунманифестин.

Всички граждани на Диска с някакви претенции за култура постоянно се дразнеха, че ги управляват богове, чиято представа за

възвишено артистично преживяване съвпа-
даше с мелодичния звънец за врата.

Малката вселена-ембрион се задвижи бавно, накланяйки се. Галдър се опита да изкрещи, но гласът му отказа да излезе. Бавно, но с неудържима сила на експлозия, формата се разширяваше.

Той наблюдаваше с ужас, после с удивление, как тя премина през него леко като мисъл. Протегна ръка и загледа как бледите призрачни скални пластове се стичат през пръстите му в дейно мълчание.

Великата А'Туин беше вече потънала мирно под нивото на пода, по-голям от къща.

Магьосниците зад Галдър бяха потънали до кръста в морета. Кораб, по-малък от напръстник, за момент привлече погледа на Галдър, но движението бързо го отнесе през стените и отвъд тях.

– Към покрива! – успя да каже, сочейки с треперещ пръст към небето.

Тези от магьосниците, на които беше останало достатъчно сиво вещество, за да съобразят, и достатъчно въздух, за да тичат, го последваха, препускайки сред континенти, които плавно се стелеха през солидната каменна стена.

Беше тиха нощ, обаяна от приближаващата зора. Сърповидна луна тъкмо залязваше. Анкх-Морпорк, най-големият град в земите около Кръглото море, спеше.